

HÉVÍZI TÖRPENÖVÉSŰ VADPONTY INDUKÁLT SZAPORÍTÁSA AZ ÉLŐHELYÉN

Várkonyi Levente¹, Specziár András², Horváth László¹, Urbányi Béla¹, Müllerné Trenovszki Magdolna¹, Müller Tamás¹

¹Szent István Egyetem, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar, Környezet- és Tájgazdálkodási Intézet, Halgazdálkodási Tanszék, Gödöllő

²Magyar Tudományos Akadémia Ökológiai Központ Balatoni Limnológiai Kutatóintézet, Tihany

Kivonat

A populációk fennmaradásának biztosítása saját természetes élőhelyükön a természetvédelem legfontosabb feladata (in situ védelem). Ugyanakkor sok esetben szükségessé válik (minimális populáció nagyság, súlyos populációt veszélyeztető tényezők, vérfrissítés, stb.) a fajok egyedeinek élőhelyeikről történő kiemelése a hatékonyabb megőrzés érdekében (ex situ védelem). Látszólag ellentmondásos a két megközelítési mód egybemosása, azonban gyakorlati és tapasztalati problémák miatt szükségeszerű egyes esetekben a két módszer egyes elemeinek egyidejű alkalmazása különösképpen sérülékeny és érzékeny halfajok megóvása céljából.

A Hévízi-tó állatvilága unikális, a világon egyedülálló természetes tőzegmedrű melegvízes gyógytó jellege miatt. Egy törpenövésű magyar vadponty populáció (*Cyprinus carpio carpio morpha hungaricus*) elszigetelt, önfenntartó állományt alkot a tóban, mely a szélsőséges hőmérsékleti és kémiai viszonyokhoz alkalmazkodott. Mivel kizárólag a Hévízi-tóban fordulnak elő, egyedi genetikai tulajdonságokkal és környezeti tűrőképességgel bírnak. Sajnos ivarérett halak életben tartása élőhelyükön kívül roppant nehéz az alkalmazkodásuk következményeként, emiatt laboratóriumi kutatásuk, indukált szaporításuk is nehézségekbe ütközik. A probléma megoldására egy hálóketrecezt építettünk, melybe kis halakra fejlesztett mobil ivató fészkeket helyeztünk (használati mintaoltalom, lajstromszám: 4122 ügyszám: U12 00041). A hévízi ponty mintázásakor (február és március) alkalmas anyahalakat válogattunk ki pontyhipofízis injekcióval kezelve a ketrecbe engedték. 220-240 napfok elteltével a halak leívtak, a mobil ivató fészkekre. A fészkeket szállítótokokba zártuk és kevés vízzel a gödöllői Hallaboratóriumba szállítottuk. A szállító tokokat feltöltöttük vízzel, folyamatos levegő utánpótlást biztosítottuk és ezek segítségével a lárvákat lekeltettük, amiket jelenleg akváriumban nevelünk tovább.

A módszer eredményesen alkalmazható különösen érzékeny halfajok szaporítására, ikragyűjtésre és szállításra.

A munka Hévízi Önkormányzat, Hévízgyógyfürdő Nonprofit Kft, valamint az MTA Bolyai János Kutatói Ösztöndíj (BO/00054/12/4) támogatásával valósult meg.